

***Zpráva o základních tendencích
příjmové a výdajové situace domácností ČR
v 1. – 3. čtvrtletí 2023***

Důvod zpracování:

Průběžné monitorování aktuální
situace hospodaření domácností

Obsah:

I. Textová část
II. Tabulková příloha

Zpracoval:

Sekce ekonomická a provozní
Oddělení koncepcí, analýz příjmů a statistik



Praha 2024

I.

TEXTOVÁ ČÁST



Obsah

Metodika a zdroje použitých dat	1
A. Hlavní poznatky z analýzy	2
B. Vývoj rozhodujících skupin příjmů, životních nákladů, výdajů, úvěrů a úspor domácností	4
1. Příjmy domácností	4
1.1 Základní charakteristika	4
1.2 Mzdy	6
1.3 Sociální příjmy	12
2. Spotřebitelské ceny a životní náklady	16
3. Peněžní výdaje, úvěry a úspory domácností	18
3.1 Peněžní výdaje	18
3.2 Peněžní úvěry	19
3.3 Úspory	20

METODIKA A ZDROJE POUŽITÝCH DAT

Makroekonomické zhodnocení vývoje spotřebitelských cen, peněžních příjmů, výdajů, bankovních vkladů a úspor domácností vychází z dat Českého statistického úřadu (dále ČSÚ), Informačního systému o průměrném výděлку (dále ISPV), databáze ARAD České národní banky (dále ČNB), vlastní databáze resortu práce a sociálních věcí a České správy sociálního zabezpečení (dále ČSSZ). Využity byly také výsledky vlastních šetření Ministerstva práce a sociálních věcí (dále MPSV) a dalších institucí. Od ČSÚ byla převzata rovněž data o hrubém domácím produktu (HDP) a údaje pro výpočet úhrnné produktivity práce.

V kapitole 1.1 je zdrojem dat k sociálním dávkám v rámci běžných příjmů domácností databáze národních účtů ČSÚ. Tento údaj je z důvodu odlišné metodiky a obsahu nesrovnatelný s údaji MPSV obsaženými v kapitole 1.3. Údaj o celkových sociálních transferech domácnostem publikovaný v kapitole 1.1 například zahrnuje imputovaný státní příspěvek na zdravotní pojištění za osoby, za něž je plátcem stát, dále zvláštní sociální dávky pro příslušníky ozbrojených sil při skončení služebního poměru nebo sociální dávky poskytované mimo vládní programy sociálního zabezpečení.

Analýza mzdového vývoje byla zpracována na základě údajů ČSÚ. Průměrná mzda byla vykazována na přepočtené počty zaměstnanců (zohledňující délku pracovního úvazku) v celém národním hospodářství. Při zpracování dat o průměrných mzdách byly ČSÚ uplatněny metody odhadů nonresponse a doodhady za nešetřenou část populace, které vycházely z administrativních zdrojů dat. Data za jednotlivé regiony byla získána tzv. pracovištní metodou – tj. podle místa skutečného pracoviště zaměstnanců.

V části o spotřebitelských cenách jsou rovněž využity údaje o harmonizovaném indexu spotřebitelských cen (HICP), který publikuje Eurostat. Mezi strukturou spotřebního koše národního indexu spotřebitelských cen ČR a strukturou spotřebního koše HICP jsou určité rozdíly. Ve váhách HICP jsou zahrnuty tržby za nákupy cizinců na území České republiky, ale není v nich zahrnuto imputované nájemné na rozdíl od národního indexu spotřebitelských cen, kde tržby za nákupy cizinců zahrnuty nejsou, ale je zde zahrnuto imputované nájemné.

S výjimkou použitých údajů z vlastní databáze MPSV, dat ČSÚ o vývoji spotřebitelských cen a životních nákladů a přehledů ČNB (bankovní vklady a úvěry) je nutno všechna ostatní uváděná data považovat za předběžná. Jejich dodatečné zpřesnění však podle ověřených předpokladů nezmění základní tendence charakterizované v materiálu.

Podrobnější zhodnocení vývoje příjmové a výdajové situace domácností bude předmětem analýzy za celý rok 2023, která bude zveřejněna koncem dubna 2024.

Zpráva obsahuje údaje platné k 15. lednu 2024

A. HLAVNÍ POZNATKY Z ANALÝZY

Ekonomika České republiky zaznamenala ve 3. čtvrtletí 2023 (zejména vlivem oslabení výdajů domácností na konečnou spotřebu domácností a snížení tvorby zásob) meziroční pokles HDP.

Hrubý domácí produkt ve stálých cenách poklesl meziročně v prvním čtvrtletí o 0,3 %, ve druhém čtvrtletí o 0,4 % a ve třetím čtvrtletí o 0,8 %. V 1. až 3. čtvrtletí tedy HDP meziročně poklesl o 0,5 % (kdy ve stejném období roku 2022 byl zaznamenán vzestup HDP o 3,1 %). Ve srovnání s průměrem Evropské unie byl ekonomický vývoj horší. Meziroční vývoj HDP v zemích EU činil v 1. čtvrtletí +1,1 %, ve 2. čtvrtletí +0,5 % a ve 3. čtvrtletí 0,0 %. Z pohledu 1. až 3. čtvrtletí 2023 byl růst HDP v EU o cca 1,0 p. b. vyšší než v ČR.

Na hospodářském poklesu se v 1. až 3. čtvrtletí 2023 největší měrou podílela konečná spotřeba domácností a tvorba zásob. Naproti tomu příspěvek bilance zahraničního obchodu byl kladný a pokles hrubého domácího produktu poměrně výrazně snížil.

Výdaje na konečnou spotřebu (které souhrnně přispěly k poklesu HDP) měly odlišný vývoj u spotřeby domácností a u výdajů vládních institucí. Zatímco výdaje na spotřebu domácností v jednotlivých čtvrtletích působily na propad HDP, tak příspěvky výdajů vládních institucí byly ve všech sledovaných čtvrtletích 2023 kladné.

Tvorba hrubého kapitálu přispěla k poklesu HDP obdobnou měrou jako konečná spotřeba. Rozhodující vliv měla snížená tvorba zásob. Tvorba hrubého fixního kapitálu působila na HDP v jednotlivých čtvrtletích rozdílně. V 1. čtvrtletí měla tvorba hrubého fixního kapitálu negativní vliv na růst HDP (-0,2 p. b.). Naproti tomu ve 2. a 3. čtvrtletí přispěla ke zpomalení poklesu HDP (+1,0, resp. +1,2 p. b.).

Pozitivní vliv zahraniční poptávky zajistil kladné působení bilance zahraničního obchodu na vývoj HDP (a to zejména v 1. a 2. čtvrtletí).

V rámci nabídkové strany došlo v 1. až 3. čtvrtletí k meziročnímu nárůstu hrubé přidané hodnoty (HPH) o 0,4 %. Na tomto zvýšení se nejvíce podílel zpracovatelský průmysl, informační a komunikační činnosti a veřejná správa. Disproporce mezi vývojem HDP a HPH byla dána mimo jiné tím, že vlivem klesající spotřeby klesaly i daňové výnosy, které se poté negativně promítly do vývoje HDP.

Z podrobnějšího rozboru příjmů a výdajů domácností vplynuly tyto základní poznatky:

- hrubý disponibilní důchod sektoru domácností (na makroúrovni statistiky národních účtů) vzrostl nominálně o 7,3 % na 2 942,2 mld. Kč, což při zohlednění cenové inflace znamenalo jeho reálné snížení o 3,9 %,

- největším zdrojem peněžních příjmů domácností byly mzdy; průměrná měsíční nominální mzda v národním hospodářství (na přepočtené počty zaměstnanců) dosáhla úrovně 42 427 Kč a její meziroční dynamika růstu se zvýšila o 3,0 p. b. na 7,9 %; po zohlednění vývoje cenové inflace však došlo k poklesu reálné úrovně průměrné mzdy o 3,4 %,
- celkový objem sociálních příjmů dosáhl částky 627,2 mld. Kč a převýšil skutečnost stejného období roku 2022 o 81,8 mld. Kč, tj. o 15,0 % nominálně, v reálném vyjádření o 3,0 %. Nominální nárůst byl zaznamenán u dávek pro osoby se zdravotním postižením, dávek důchodového pojištění, dávek státní sociální podpory, dávek péstounské péče, náhradního výživného, u podpory v nezaměstnanosti a u příspěvku na péči; příjmy občanů ze zbývajících druhů sociálních dávek se snížily,
- průměrná výše (samostatně vypláceného) starobního důchodu byla meziročně vyšší o 17,9 % (nárůst na 19 849 Kč), jeho reálná hodnota vzrostla o 2,5 % (při použití indexu životních nákladů domácností důchodců 115,0 %),
- při nárůstu počtu evidovaných nezaměstnaných s nárokem na podporu (o 0,6 tis.) se průměrná výše podpory v nezaměstnanosti meziročně zvýšila o 6,7 % na 10 134 Kč měsíčně,
- oproti předcházejícímu roku zpomalil průměrný index meziročního růstu spotřebitelských cen, který ve sledovaném období činil 111,7 %, a i samotná dynamika růstu cen byla od začátku roku klesající; hlavními proinflačními faktory byly rostoucí ceny bydlení, potravin a nealkoholických nápojů, stravování a ubytování a odívání a obuvi,
- sektor domácností vynaložil 2 444,6 mld. Kč na výdaje spojené s individuální spotřebou (reálně o 5,9 % meziročně méně),
- zvýšená dynamika růstu zadlužení domácností, kterou bylo možné sledovat v předchozích letech, od konce roku 2022 výrazně zpomalila a celkový objem půjček domácností u bank se meziročně zvýšil o 100,9 mld. Kč na úroveň 2 225,1 mld. Kč,
- meziroční nárůst bankovních úspor domácností dosáhl na konci třetího čtvrtletí úrovně běžné před rokem 2020 – jejich celkový objem se podle dostupných údajů České národní banky v září minulého roku meziročně zvýšil o 231,6 mld. Kč na 3 577,8 mld. Kč – vzhledem k vyššímu úročení vkladů se těžiště nárůstu přesunulo na termínové účty.

B. VÝVOJ ROZHODUJÍCÍCH SKUPIN PŘÍJMŮ, ŽIVOTNÍCH NÁKLADŮ, VÝDAJŮ, ÚVĚŘŮ A ÚSPOR DOMÁCNOSTÍ

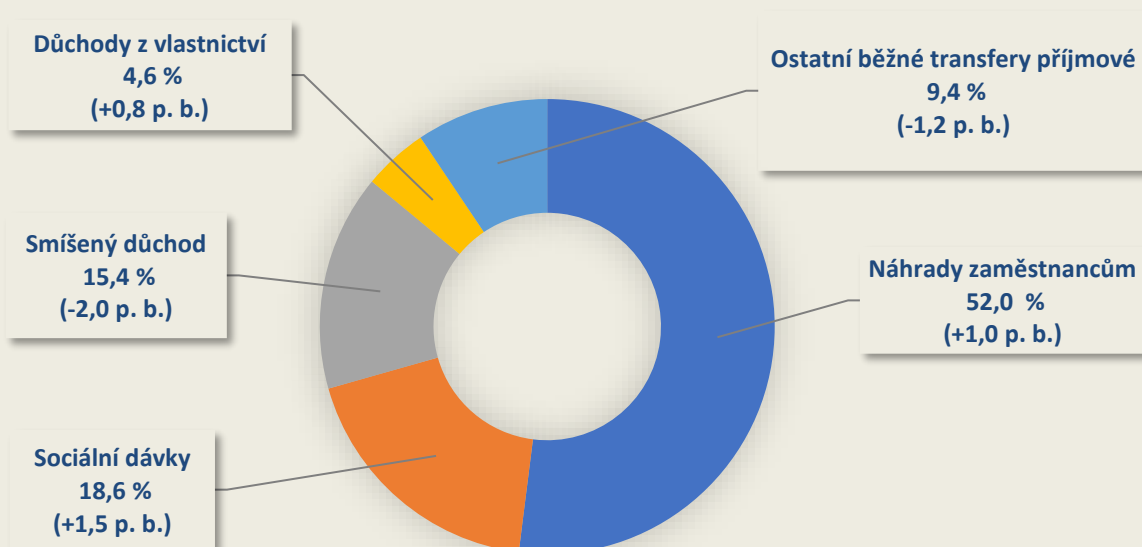
1. PŘÍJMY DOMÁCNOSTÍ

1.1 Základní charakteristika

Běžné příjmy sektoru domácností (podle statistiky národních účtů) dosáhly celkové výše 4 595,0 mld. Kč. Meziročně tak vzrostly nominálně o 7,1% (+303,4 mld. Kč), ale reálně poklesly o 4,1% (při poklesu hrubého domácího produktu ve stálých cenách o 0,5%).

Na reálném poklesu úhrnného objemu běžných příjmů se největší měrou podílel smíšený důchod – zahrnující zejména příjmy z podnikatelských aktivit a ostatní běžné transfery – jedná se o náhrady z neživotního pojištění, výhry ze sázek a loterií apod. (-15,4 %, resp. -15,5 %). V menší míře pak na něm participovaly náhrady zaměstnancům (-2,2 %). Reálný nárůst zaznamenaly sociální dávky a důchody z vlastnictví (+4,4 %, resp. +15,1 %).

Struktura běžných příjmů domácností
(v 1. – 3. čtvrtletí 2023)



V závorkách rozdílly proti stejnému období roku 2022

Zdroj: Zpracováno z předběžných údajů ČSÚ

Po odpočtu běžných výdajů (především daní z příjmů a příspěvků na sociální a zdravotní pojištění) zůstal sektoru domácností úhrnný disponibilní důchod v částce 2 942,2 mld. Kč, což bylo reálně o 3,9 % méně než ve srovnatelném loňském období (kdy se kupní síla jeho objemu meziročně snížila o 2,4 %).

Relace disponibilního důchodu k objemu hrubého domácího produktu (v běžných cenách) meziročně poklesla o 0,9 p. b. na 53,5 %.

Podrobnější číselné údaje o vývoji příjmů v sektoru domácností jsou součástí následující tabulky.

Příjmy sektoru domácností podle statistiky národních účtů

Ukazatel	mld. Kč		Meziroční index v %	
	1. – 3. čtvrtletí 2022	1. – 3. čtvrtletí 2023	nominální	reálný ¹⁾
Běžné příjmy celkem	4 291,6	4 595,0	107,1	95,9
z toho: Náhrady zaměstnancům ²⁾	2 190,5	2 392,3	109,2	97,8
z toho: Mzdy a platy	1 679,3	1 837,0	109,4	97,9
Sociální dávky	734,6	856,4	116,6	104,4
Smíšený důchod ³⁾	747,2	706,0	94,5	84,6
Důchody z vlastnictví ⁴⁾	162,8	209,4	128,6	115,1
Ostatní běžné transfery příjmové ⁵⁾	456,5	430,9	94,4	84,5

Poznámka: Indexy propočteny z nezaokrouhlených údajů

¹⁾ Při použití indexu spotřebitelských cen (111,7 %)

²⁾ Mzdy a platy; sociální příspěvky zaměstnavatelů

³⁾ Provozní přebytek (vytvořený výrobními činnostmi) a smíšený důchod
- odměna za práci vykonanou vlastníkem (nebo členy jeho rodiny)

⁴⁾ Např. úroky, dividendy, pachtovné

⁵⁾ Např. náhrady z neživotního pojištění, výhry ze sázek a loterií, převody ze zahraničí

Zdroj: Zpracováno z předběžných údajů ČSÚ

1.2 Mzdy

V průběhu 1. – 3. čtvrtletí 2023 byla pro mzdový vývoj příznačná pozvolně klesající dynamika průměrné nominální mzdy v jednotlivých čtvrtletích, která i přes významný pokles cenové inflace nepřevýšila její vývoj. Nárůst průměrné reálné mzdy byl naposledy zaznamenán ve 3. čtvrtletí 2021.

Rozhodující část peněžních příjmů domácností tvořily mzdy. Celkový objem mzdových prostředků (bez ostatních osobních nákladů) zúčtovaný všem zaměstnancům k výplatě za celé národní hospodářství dosáhl za 1. – 3. čtvrtletí loňského roku 1 539,3 mld. Kč a byl tak nominálně o 8,6 % vyšší než ve stejném období roku 2022.

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství dosáhla v 1. – 3. čtvrtletí 2023 výše 42 427 Kč, což představovalo meziroční nominální zvýšení o 7,9 % (tj. o 3 110 Kč). Dynamika růstu průměrné mzdy v hodnoceném období meziročně zrychlila, byla o 3,0 p. b. vyšší v porovnání se stejným obdobím roku 2022. Mzdový vývoj byl ovlivněn stále vysokou mírou cenové inflace, která však vykazovala snižující se tendenci. Spotřebitelské ceny v 1. – 3. čtvrtletí loňského roku vzrostly o 11,7 %, což bylo o 3,2 p. b. méně než v 1. – 3. čtvrtletí roku 2022. Po zohlednění inflace došlo k meziročnímu poklesu průměrné reálné mzdy o 3,4 % – souhrnný přehled viz tabulku č. 2 v příloze. Přestože propad kupní síly průměrné mzdy pokračoval osmé po sobě jdoucí čtvrtletí, intenzita poklesu se však již od 2. čtvrtletí 2022 významně snižuje.

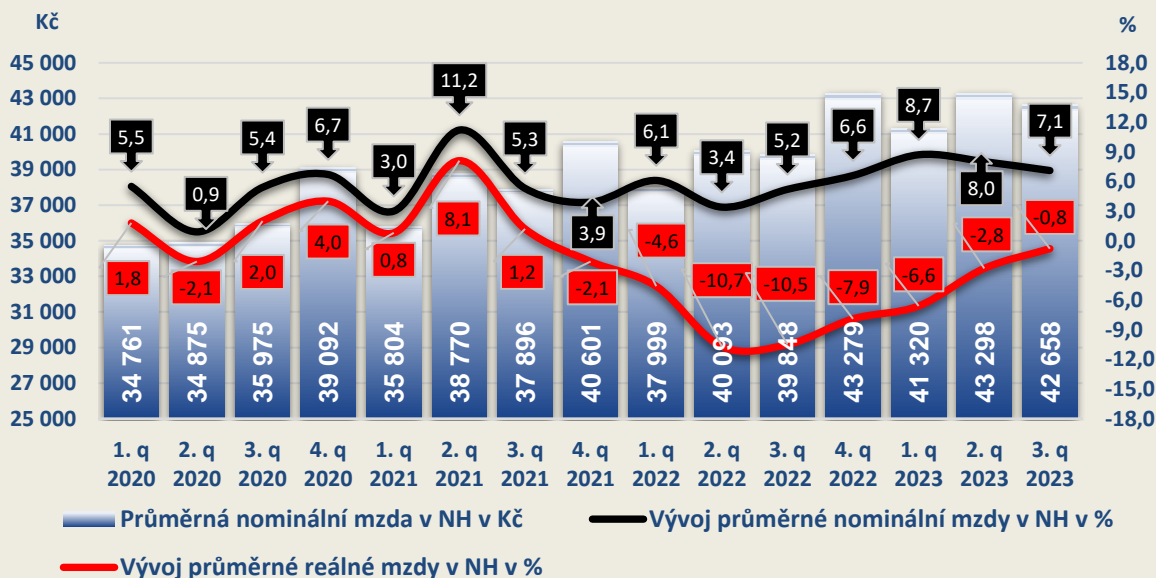
V samotném 3. čtvrtletí 2023 bylo tempo růstu průměrné nominální mzdy meziročně o 0,8 p. b. nižší než v 1. – 3. čtvrtletí, tj. činilo 7,1 %, reálně průměrná mzda poklesla o 0,8 %. Průměrná hrubá měsíční nominální mzda v národním hospodářství dosáhla úrovně 42 658 Kč.

Medián mezd (prostřední hodnota mzdového rozdělení) vzrostl meziročně ve 3. čtvrtletí rovněž nominálně o 7,1 % (reálně poklesl o 0,8 %) na 37 492 Kč. Medián mezd byl nižší o 5 166 Kč než průměrná mzda. Medián mezd žen činil 34 705 Kč, medián mezd mužů byl o 5 448 Kč vyšší a dosáhl 40 153 Kč (jejich vzájemná relace dosáhla úrovně 86,4 %).

Informační systém o průměrném výděлку (ISPV) MPSV, který na základě výběrového šetření doplňuje mzdové statistiky ČSÚ, poskytuje řadu detailnějších statistik o mzdách (platech) zaměstnanců. Podle jeho výstupů za 3. čtvrtletí 2023 činil medián hrubé měsíční mzdy ve mzdové sféře 37 643 Kč a v platové sféře 43 986 Kč. Největší rozdíl mezi průměrnou mzdou a mediánem byl zaznamenán v odvětví „informační a komunikační činnosti“ – 17 453 Kč, což svědčí o výrazných rozdílech ve mzdách jednotlivých zaměstnanců tohoto odvětví mzdové sféry. Opačná situace, tedy velmi malá diference platů, byla pozorována u odvětví „vzdělávání“ v platové sféře, ve které byl medián platu o 634 Kč vyšší než průměrný plat a činil 42 540 Kč.

Úroveň průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství, meziočnický vývoj její nominální a reálné dynamiky v jednotlivých čtvrtletích od roku 2020 znázorňuje následující graf. Z něho je patrná stále vysoká dynamika míry inflace (viz kapitolu 2, kde je vyjádřen i vývoj inflace v jednotlivých čtvrtletích), která od 4. čtvrtletí 2021 nepřetržitě významně převyšuje nominální průměrné mzdy.

Vývoj průměrné měsíční mzdy (v jednotlivých čtvrtletích od roku 2020)



Zdroj: Zpracováno z údajů ČSÚ

Vývoj mezd v hodnoceném období charakterizovaly zejména následující skutečnosti:

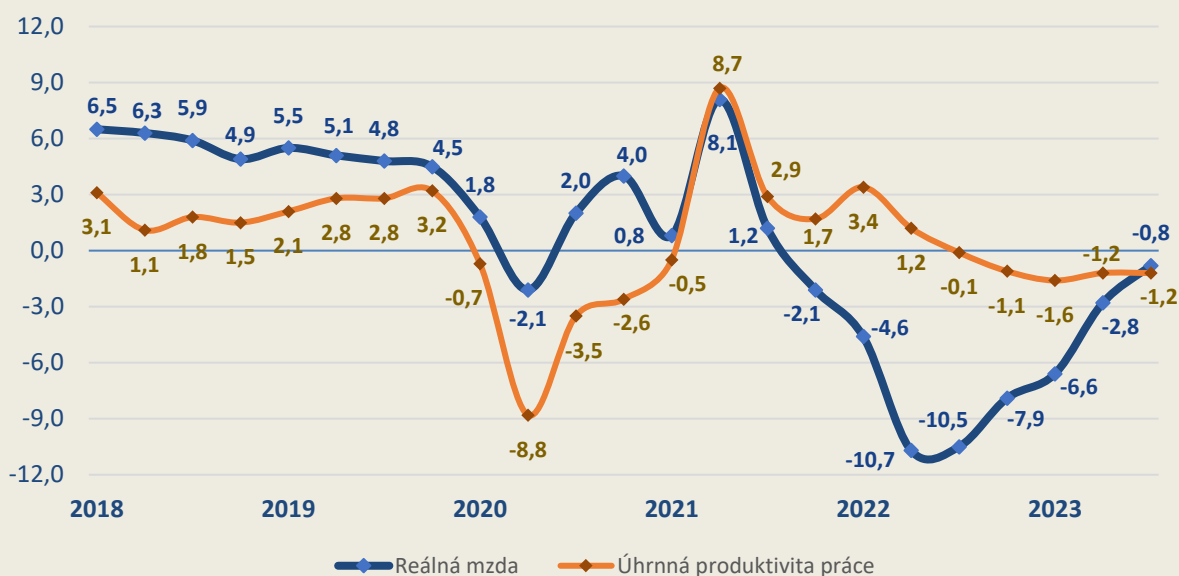
- meziočnický vyšší nominální nárůst průměrné mzdy,
- stále ještě nižší dynamika růstu meziočnické průměrné nominální mzdy v porovnání s mírou inflace,
- přetrvávající pokles kupní síly průměrných výdělků zaměstnanců,
- mírný pokles produktivity práce doprovázený poklesem průměrné reálné mzdy,
- zvýšení meziodvětvové diferenciaci a naopak mírný pokles územní diferenciaci mezd zaměstnanců (na makroúrovni).

Pokles průměrné reálné hodnoty mezd ve sledovaném období činil 3,4 %; v jednotlivých čtvrtletích roku 2023 se intenzita poklesu snižovala, ve 3. čtvrtletí 2023 došlo meziočnický (jak již bylo uvedeno v textu výše) k poklesu o 0,8 %. Na tomto vývoji se podílel především výrazný pokles cenové inflace v jednotlivých čtvrtletích (podrobněji viz část 2. materiálu), a to i přes zaznamenané meziočnický snížení nominální dynamiky průměrné mzdy v jednotlivých čtvrtletích

roku 2023. Pokles průměrné reálné mzdy byl v 1. – 3. čtvrtletí zaznamenán v 18 z 19 sledovaných odvětvových agregacích CZ-NACE a v regionálním členění ve všech 14 krajích (viz dále).

Pokles kupní síly výdělků byl v hodnoceném období doprovázen i mírným poklesem produktivity práce. Dynamika úhrnné produktivity práce (v pojetí hrubého domácího produktu ve stálých cenách na 1 pracovníka v národním hospodářství) poklesla ve sledovaném období meziročně o 1,4 %; toto snížení však bylo o 2,0 p. b. nižší, než činil pokles průměrné reálné mzdy – podrobný vývoj za jednotlivá čtvrtletí viz následující graf:

Srovnání vývoje reálné mzdy a úhrnné produktivity práce v letech 2018 až 2023
(meziroční změna v % – jednotlivá čtvrtletí)



Zdroj: Zpracováno z údajů ČSÚ

Relace produktivity práce a mezd se promítla do vývoje jednotkových mzdových nákladů, které v meziročním pohledu za leden až září nominálně vzrostly o 9,4 %, reálně však poklesly o 2,0 %. Nárůst mezd tedy nepředstavoval riziko z pohledu udržení konkurenceschopnosti tuzemské produkce.

Reálná hodnota objemu mzdových prostředků zúčtovaných k výplatě poklesla oproti 1. – 3. čtvrtletí 2022 o 2,8 %; mzdová náročnost HDP (relace objemu mzdových prostředků k objemu hrubého domácího produktu v běžných cenách) se ve stejném porovnání snížila o 0,1 p. b. na 28,0 %.

Část mezd, které svým zaměstnancům dlužili zaměstnavatelé v platební neschopnosti, jim byla vyplacena Úřadem práce ČR na základě zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Celkem bylo takto k 30. 9. 2023 poskytnuto 127,9 mil. Kč (o 10,3 mil. Kč více než k 30. 9. 2022),

z toho nejvíce v hl. m. Praze (46,5 mil. Kč), v Jihočeském kraji (14,5 mil. Kč), ve Zlínském kraji (13,3 mil. Kč), v Olomouckém kraji (8,9 mil. Kč) a v Kraji Vysočina (7,5 mil. Kč).

Meziroční nárůst průměrného nominálního platu v odvětvích tzv. veřejné služby a správy byl zaznamenán ve všech odvětvích. Nejnižší zvýšení o 4,1 % vykázalo odvětví „vzdělávání“ následované odvětvím „zdravotní, sociální péče“ s nárůstem o 6,7 %. Zatímco v zařízeních zdravotní péče vzrostl průměrný plat o 6,3 %, v organizacích sociální péče se průměrný plat zvýšil o 1,8 p. b. více, tj. o 8,1 %. K nejintenzivnějšímu zvýšení průměrného platu o 8,8 % došlo v odvětví „veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení“, ale ani v tomto odvětví nominální růst nepokryl míru inflace a k poklesu kupní síly průměrného platu došlo ve všech odvětvích veřejné služby a správy – podrobněji viz tabulku č. 3 v příloze.

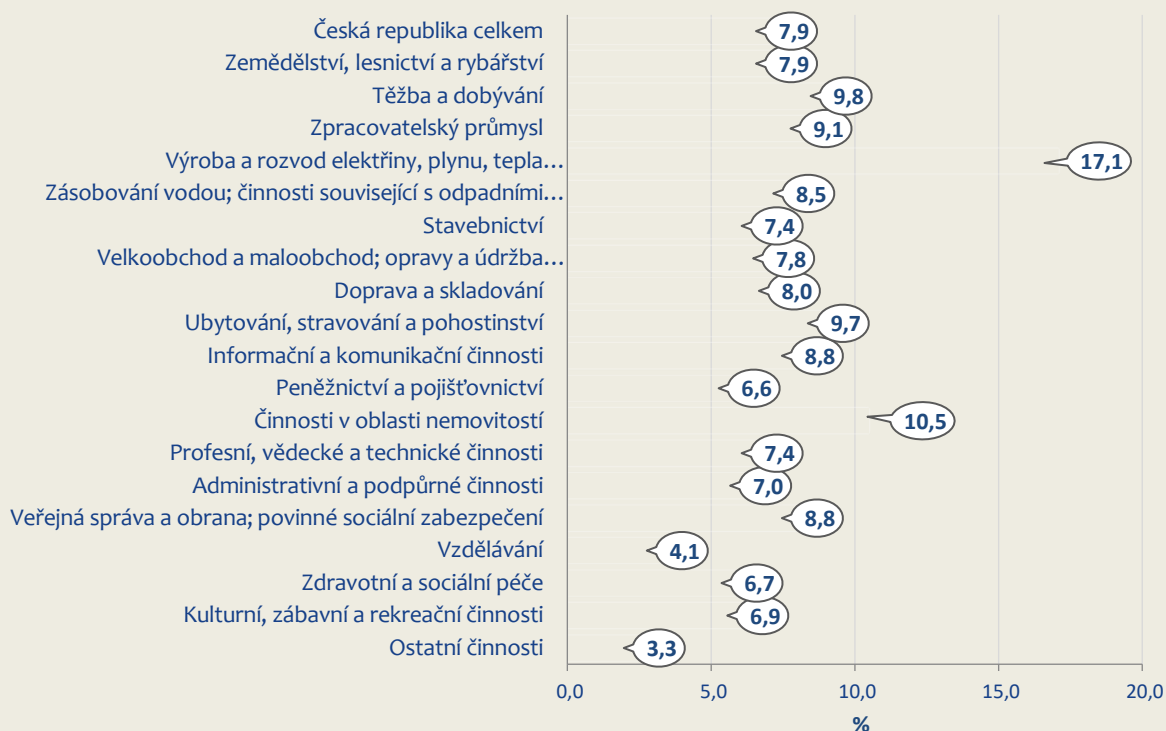
Na nárůst průměrné mzdy v soukromé sféře působily v 1. – 3. čtvrtletí 2023 především tyto základní faktory:

- zvyšující se tlak zaměstnanců a jejich zástupců při mzdových vyjednáváních na co největší kompenzaci dopadů vysoké cenové inflace,
- pokračující nárůst zaměstnanosti i nezaměstnanosti; podíl nezaměstnaných osob činil 3,6 % k 30. září 2023 (k 30. září 2022 byl o 0,1 p. b. nižší).

Ze statistik o průměrném evidenčním počtu zaměstnanců na přepočtené počty (podle Podnikové statistiky o mzdách a zaměstnancích, jedná se o druhý nejvýznamnější zdroj dat, který se však liší od Výběrových šetření pracovních sil) je patrný meziroční nárůst zaměstnanců (o 23,9 tis.). Největší a nejvýznamnější nárůst zaměstnanců byl vykázán v odvětví „vzdělávání“ (o 9,1 tis., tj. o 2,8 %), dále pak v odvětví „administrativní a podpůrné činnosti“ (o 9,0 tis.), v odvětví „zdravotní a sociální péče“ (o 7,8 tis.) a v odvětví „profesní, vědecké a technické činnosti“ (o 3,9 tis.). Pokles zaměstnanosti byl zaznamenán v šesti odvětvích; nejvíce v odvětví „zpracovatelský průmysl“ (o 15,8 tis., tj. o 1,4 %).

Z hlediska odvětvového členění (podle Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE) bylo dosaženo nejvyšší nominální průměrné mzdy v odvětví „informační a komunikační činnosti“ (77 416 Kč), v odvětví „peněžnictví a pojišťovnictví“ (73 122 Kč) a v odvětví „výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu“ (67 923 Kč). Nejnižší průměrná mzda byla v odvětvích „ubytování, stravování a pohostinství“ (25 414 Kč), „administrativní a podpůrné činnosti“ (30 109 Kč) a „ostatní činnosti“ (31 875 Kč) – tj. např. praní a chemické čištění, kadeřnické, kosmetické činnosti, pohřební služby apod. Podrobný přehled o výši průměrných mezd ve všech 19 sekcích CZ-NACE viz tabulku č. 4 v příloze a následující graf.

Meziroční nárůst průměrné měsíční nominální mzdy podle секcí CZ-NACE (v 1. – 3. čtvrtletí 2023)



Zdroj: Zpracováno z údajů ČSÚ

Dynamika vývoje mezd v jednotlivých odvětvích byla diferencovaná, a to nominálně od 3,3 % do 17,1 %. Největší (dvouciferný) meziroční nárůst byl zaznamenán v odvětvích „výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu“ (o 17,1 %) a „činnosti v oblasti nemovitostí“ (o 10,5 %), dále pak následovala odvětví „těžba a dobývání“ (o 9,8 %), „ubytování, stravování a pohostinství“ (o 9,7 %) a „zpracovatelský průmysl“ (o 9,1 %). Naopak k meziročnímu nejnižšímu nárůstu průměrné mzdy došlo v odvětvích „ostatní činnosti“ (o 3,3 %) a „vzdělávání“ (o 4,1 %). K poklesu kupní síly průměrné mzdy došlo s výjimkou odvětví „výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu“ ve všech ostatních odvětvích, a to v rozsahu od -7,5 % do -1,1 %.

Meziodvětvová mzdová diferenciacie v 1. – 3. čtvrtletí 2023 mírně vzrostla; variační koeficient průměrných mezd (podle секcí CZ-NACE) se zvýšil o 0,9 p. b. na 31,6 %.

Výše průměrné nominální mzdy se výrazně lišila i podle velikosti zpravodajské jednotky, tj. čím větší byl počet zaměstnanců, tím vyšší byla průměrná mzda. V podnicích do 19 zaměstnanců byla nejnižší a činila 31 752 Kč (cca 75 % průměrné mzdy v národním hospodářství). Naopak nejvyšší průměrná mzda 50 902 Kč (120 % průměru) byla vyplacena v organizacích s 1 000 a více zaměstnanci. Největší nárůst průměrné nominální mzdy o 9,8 %, resp. 8,8 % byl zaznamenán u největších zaměstnavatelů (s počtem zaměstnanců od 500 do 999, resp. s 1 000 a více) a naopak nejnižší nárůst o 6,8 % u nejmenších zaměstnavatelů (do 19 zaměstnanců). K poklesu průměrné

reálné mzdy došlo ve všech sledovaných velikostních kategoriích ekonomických subjektů (od -4,4 % do -1,7 %). K nárůstu počtu zaměstnanců došlo u všech sledovaných velikostních kategorií zaměstnavatelů (v rozsahu od 0,1 tis. do 14,1 tis.), s výjimkou 1 000 a více zaměstnanců (pokles o 3,8 tis.) – podrobněji viz tabulku č. 5 v příloze.

Praha je dlouhodobě výdělkově nejatraktivnějším regionem České republiky a jediným krajem, kde průměrná mzda převýšila 50 tisíc Kč. Celorepublikový průměr (42 427 Kč) byl překročen ještě ve Středočeském kraji.

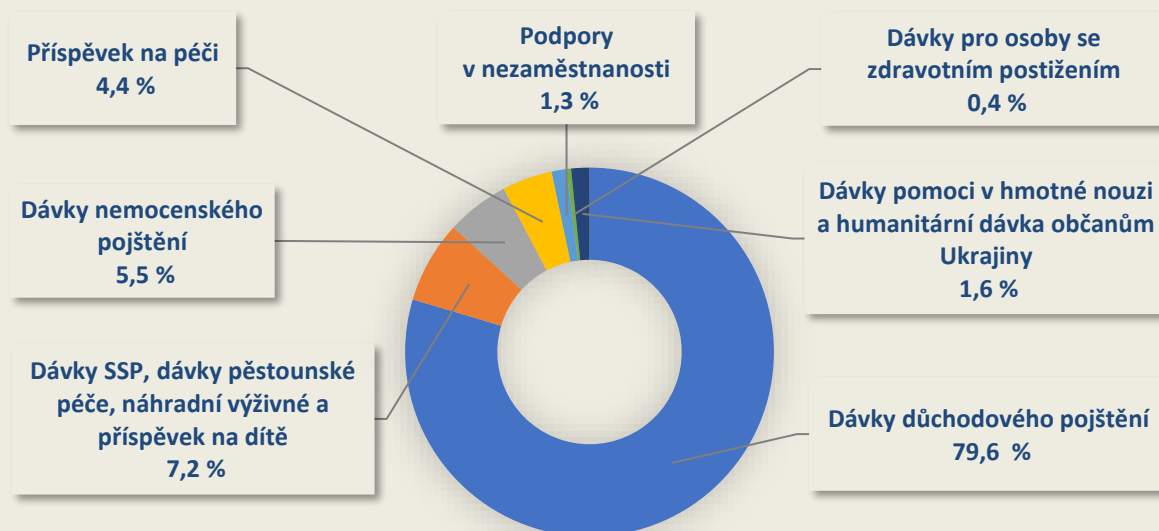
V krajském členění došlo k meziročnímu nominálnímu růstu průměrné mzdy ve všech 14 krajích ČR. Dlouhodobě nejvyšší úroveň průměrné mzdy vykazuje hl. m. Praha, ve sledovaném období dosáhla její výše 52 658 Kč – tj. cca 124 % celorepublikového průměru. Nejnižší absolutní úroveň průměrné mzdy 36 444 Kč byla v Karlovarském kraji. Nejvýznamnější relativní vzestup průměrné nominální mzdy vykázaly Ústecký (o 8,6 %), Jihočeský (o 8,5 %), Středočeský a Zlínský kraj (oba shodně o 8,3 %); naopak nejnižší nárůst byl zaznamenán v hl. m. Praze (o 6,8 %), Karlovarském (o 7,3 %) a Olomouckém kraji (o 7,6 %). Ve všech regionech ČR však došlo k poklesu průměrné reálné mzdy (od -4,4 % do -2,8 %) – podrobněji viz tabulku č. 6 v příloze. Diferenciace krajních mzdových hladin na úrovni krajů se zvýšila o 860 Kč na 16 214 Kč (hl. m. Praha x Karlovarský kraj). Hodnota variačního koeficientu v tomto členění však poklesla z 9,9 % v 1. – 3. čtvrtletí 2022 na 9,6 % ve stejném období roku 2023.

1.3 Sociální příjmy

Celkový objem sociálních příjmů (druhé nejvyšší složky peněžních příjmů domácností) dosáhl od počátku roku do konce září 2023 částky 627,2 mld. Kč a převýšil skutečnost stejného období roku 2022 o 81,8 mld. Kč, tj. o 15,0 % nominálně, v reálném vyjádření o 3,0 %.

Nominální nárůst byl zaznamenán u dávek pro osoby se zdravotním postižením, dávek důchodového pojištění, dávek státní sociální podpory, dávek pěstounské péče, náhradního výživného, u podpory v nezaměstnanosti a u příspěvku na péči; příjmy občanů ze zbývajících druhů sociálních dávek se snížily – viz tabulku č. 7 v příloze.

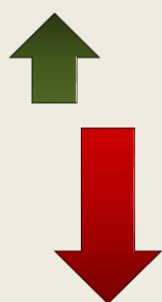
Struktura sociálních příjmů obyvatelstva
(v 1. – 3. čtvrtletí 2023)



Zdroj: Zpracováno z údajů ČSSZ, JVM a MPSV

Na dávky důchodového pojištění bylo v 1. – 3. čtvrtletí 2023 (bez dávek vyplácených do ciziny) poskytnuto 499,3 mld. Kč, tj. o 80,1 mld. Kč (o 19,1 %) více než ve srovnatelném období roku 2022.

Nárůst zaznamenaly výdaje na starobní důchody, které (bez dávek vyplácených do ciziny) vzrostly o 66,7 mld. Kč na 416,8 mld. Kč. Jejich podíl na celkovém objemu výdajů na dávky důchodového pojištění dosáhl 83,5 %. Výdaje na invalidní důchody činily 48,2 mld. Kč (o 5,2 mld. Kč více než v 1. – 3. čtvrtletí roku 2022). Výdaje na pozůstalostní důchody ve výši 29,5 mld. Kč vzrostly o 3,8 mld. Kč.



Reálný meziroční růst
(v 1. – 3. čtvrtletí 2023)

+2,5 %

Reálný meziroční růst
(v 1. – 3. čtvrtletí 2022)

-4,9 %

Průměrná výše (samostatně vypláceného) starobního důchodu se v období leden až září 2023 meziročně zvýšila o 3 016 Kč (o 17,9 %) na 19 849 Kč, v reálném vyjádření vzrostla o 2,5 % (při použití indexu životních nákladů domácností důchodců 115,0 %).

V září 2023

- o pobíralo důchod 2 833,9 tis. osob, přičemž jejich počet se meziročně snížil o 5,0 tis. Starobní důchod (včetně poměrného) pobíralo 2 365,7 tis. osob (o 2,1 tis. osob méně než v září 2022), z toho trvale krácený předčasný důchod 715,0 tis. osob (o 40,0 tis. více). Invalidní důchod pobíralo o 2,6 tis. osob méně – 410,1 tis. V rámci pozůstalostních důchodů došlo ke zvýšení počtu příjemců o 0,6 tis. u sirotčího důchodu, počet příjemců u vdovského a vdoveckého důchodu klesl o 0,9 tis.,
- o průměrný nominální starobní důchod (vyplácený samostatně) dosáhl 20 298 Kč a převýšil o 2 230 Kč (tj. o 12,3 %) skutečnost stejného měsíce roku 2022 (viz tabulku č. 8 v příloze). U žen činil 19 085 Kč a představoval 88,4 % průměrného důchodu mužů (21 600 Kč). Průměrná výše trvale kráceného předčasného důchodu byla oproti průměrnému starobnímu důchodu o 1 798 Kč nižší a dosáhla 18 500 Kč (o 2 289 Kč více než v září roku 2022), z toho u mužů 19 728 Kč a u žen 17 347 Kč,
- o pobíralo samostatně vyplácený starobní důchod ve výši do 10 999 Kč měsíčně 2,2 % osob, ve výši 11 000 Kč – 13 999 Kč měsíčně 3,5 % osob, důchod ve výši 14 000 Kč – 17 999 Kč měsíčně 21,9 % osob a ve výši 18 000 Kč a více 72,4 % osob.

Na dávkách státní sociální podpory, pěstounské péče, náhradního výživného a jednorázový příspěvek na dítě bylo od ledna do září 2023 vyplaceno 45,1 mld. Kč a byly tak druhou nejvýznamnější složkou sociálních příjmů domácností. V hodnoceném období bylo touto formou vyplaceno meziročně o 2,6 mld. Kč více finančních prostředků (o 6,0 %) než ve stejném období předchozího roku – viz tabulky č. 7 a 9 v příloze.

Výdaje na rozhodující dávku tohoto systému – rodičovský příspěvek se snížily o 6,7 % (o 1,4 mld. Kč) na 23,6 mld. Kč. Průměrný počet měsíčně poskytovaných rodičovských příspěvků se snížil (o 5,0 %, tj. o 14,3 tis.) na 272,6 tis.

Naopak výrazný nárůst byl zaznamenán u příspěvku na bydlení. V lednu až září 2023 na něj bylo vynaloženo 13,1 mld. Kč, tj. o 123,1 % (o 7,2 mld. Kč) více při zvýšeném počtu v průměru měsíčně vyplácených dávek (o 55,5 %, tj. o 88,0 tis.) na 246,7 tis., jejichž průměrná výše činila 5 938 Kč (zvýšení o 43,3 %).

Formou přídavku na dítě bylo vyplaceno 4,1 mld. Kč (nárůst o 51,2 %), průměrný měsíční počet dávek se ve sledovaném období zvýšil o 28,2 % na 347,6 tis.

Na dávky péčovské péče bylo vynaloženo o 21,3 % (o 0,6 mld. Kč) meziročně více, tedy 3,7 mld. Kč. Jejich průměrný měsíční počet vzrostl o 1,4 % na 36,5 tis.

Na jednorázový příspěvek na dítě, který byl vyplácen od července 2022 ve výši 5 000 Kč rodičům, jimž se narodilo dítě do konce loňského roku (o příspěvek se mohlo požádat nejpozději do 1. července 2023), bylo poskytnuto 323,6 mil. Kč – viz tabulky č. 9 – 12 v příloze.

V pořadí třetí objemově největší položku sociálních příjmů domácností v 1. – 3. čtvrtletí 2023 tvořily dávky nemocenského pojištění. Touto formou bylo poskytnuto 34,4 mld. Kč, což bylo o 4,9 % (o 1,9 mld. Kč) méně než ve srovnatelném období předchozího roku – viz tabulku č. 7 v příloze.

Rozhodující dávkou bylo nemocenské; objem finančních prostředků se snížil o 3,8 % (o 1,0 mld. Kč) na 24,1 mld. Kč.

Na peněžitou pomoc v mateřství bylo za leden až září 2023 vyplaceno 7,9 mld. Kč, tedy o 6,5 % (o 0,5 mld. Kč) meziročně méně.

Výdaje na ošetřovné se ve sledovaném období snížily o 12,6 % (o 273,0 mil. Kč) na 1,9 mld. Kč – viz tabulku č. 13 v příloze.

Další složkou sociálních příjmů domácností byl příspěvek na péči. V hodnoceném období bylo takto čerpáno 27,9 mld. Kč, což bylo o 2,6 % (0,7 mld. Kč) meziročně více. Ve všech krajích došlo k meziročnímu nárůstu výplat – viz tabulku č. 14 v příloze. Měsíčně bylo v průměru vyplaceno 369,4 tis. dávek, z toho v I. stupni závislosti 101,0 tis. (27,3 %), ve II. stupni 115,5 tis. (31,3 %), ve III. stupni 96,7 tis. (26,2 %) a ve IV. stupni 56,2 tis. dávek (15,2 %).

Na dávky pomoci v hmotné nouzi a humanitární dávku občanům Ukrajiny bylo poskytnuto celkem 9,8 mld. Kč. Na dávky pomoci v hmotné nouzi bylo čerpáno 4,4 mld. Kč (nárůst o 219,0 mil. Kč, tj. o 5,2 %) a na humanitární dávku občanům Ukrajiny 5,4 mld. Kč – viz tabulky č. 7, 16 a 17 v příloze.

Výdaje na příspěvek na živobytí vzrostly na 3,0 mld. Kč a byly tak oproti skutečnosti srovnávaného období předchozího roku o 0,5 mld. Kč (o 21,1 %) vyšší. Meziroční nárůst byl zaznamenán ve všech krajích – viz tabulku č. 17 v příloze.

Na doplatku na bydlení bylo vyplaceno 1,3 mld. Kč, tj. o 54,1 mil. Kč (o 4,0 %) méně než ve stejném období roku 2022.

Na prostředky vyplacené formou podpory v nezaměstnanosti bylo v lednu – září 2023 čerpáno 7,9 mld. Kč při meziročním nárůstu o 6,0 % – viz tabulku č. 7 v příloze.

V uvedeném období se zvýšil průměrný podíl nezaměstnaných osob (podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 až 64 let k obyvatelstvu stejného věku) ze 3,4 % na 3,6 %. Průměrný počet evidovaných nezaměstnaných se zvýšil o 16,4 tis. na 265,7 tis., přičemž průměrný počet evidovaných nezaměstnaných s nárokem na podporu v nezaměstnanosti vzrostl o 0,6 tis. na 79,9 tis. Podíl žen pobírajících podporu v nezaměstnanosti na celkovém počtu uchazečů s podporou činil 55,0 % (o 0,4 p. b. méně než v 1. – 3. čtvrtletí 2022). Na jedno volné pracovní místo připadalo 0,9 uchazeče (ve stejném období předchozího roku 0,7 uchazeče).

Průměrná výše podpory v nezaměstnanosti se meziročně ve sledovaném období zvýšila o 6,6 % (o 631 Kč) na 10 134 Kč, k jejímu zvýšení došlo ve všech krajích. Nejnižší průměrná úroveň podpory byla vykázána v kraji Moravskoslezském (9 402 Kč), nejvyšší v Hl. m. Praze (12 615 Kč) – viz tabulku č. 15 v příloze.

Na dávky pro osoby se zdravotním postižením bylo vyplaceno 2,8 mld. Kč (o 44,0 % více než ve sledovaném období roku 2022). V 1. – 3. čtvrtletí 2023 bylo vyplaceno 4,6 tis. příspěvků na zvláštní pomůcku v celkové výši 681,8 mil. Kč. Příspěvků na mobilitu bylo poskytnuto v průměru měsíčně 263,0 tis. a bylo na ně čerpáno celkem 2,1 mld. Kč – viz tabulku č. 18 v příloze.

Sociální příjmy obyvatelstva

Druh příjmu	Výdaje v mil. Kč	
	1. – 3. čtvrtletí 2022	1. – 3. čtvrtletí 2023
Dávky důchodového pojištění	419 153,7	499 283,3
Dávky státní sociální podpory, dávky pěstounské péče, náhradní výživné a jednorázový příspěvek na dítě	42 557,9	45 125,0
Dávky nemocenského pojištění	36 155,1	34 384,0
Příspěvek na péči	27 171,2	27 877,3
Podpory v nezaměstnanosti	7 464,3	7 912,2
Dávky pro osoby se zdravotním postižením	1 952,2	2 811,4
Dávky pomoci v hmotné nouzi	10 911,4	9 777,1
Sociální příjmy celkem	545 365,8	627 170,3

Zdroj: Zpracováno z údajů ČSSZ, JVM a MPSV

2. SPOTŘEBITELSKÉ CENY A ŽIVOTNÍ NÁKLADY

Index spotřebitelských cen a životních nákladů domácností byl v lednu až září 2023 nižší než ve stejném období předchozího roku a u domácností celkem činil meziročně 111,7 %. V průběhu roku 2023 již byla dynamika růstu cen klesající.

Ve třetím čtvrtletí 2023 vzrostly spotřebitelské ceny proti předchozímu čtvrtletí o 0,7 %, což bylo o 2,9 p. b. méně než ve stejném období roku 2022. Mezičtvrtletní přírůstek spotřebitelských nákladů domácností nejvíce ovlivnily rostoucí ceny v oddílech „rekreace a kultura“ (sezónní nárůst cen dovolených s komplexními službami o 21,3 %), „doprava“ (ceny pohonných hmot a olejů se zvýšily o 7,0 % a dopravních služeb o 1,6 %) a „alkoholické nápoje, tabák“ (ceny vína stouply o 3,8 % a ceny tabákových výrobků o 2,0 %). Opačná dynamika byla zaznamenána zejména v případě „potravin a nealkoholických nápojů“, kde ceny klesly o 1,6 % (to se týkalo hlavně pečárenských výrobků, obilovin, masa, mléka, sýrů, vajec, másla, ovoce a zeleniny).



**Významný
proinflační vliv
ve 3. čtvrtletí:**
rekreace a
kultura
doprava



**Významný
protiinflační vliv
ve 3. čtvrtletí:**
potravin a
nealkoholické
nápoje

V meziročním vyjádření byla dynamika růstu spotřebitelských cen ve třetím čtvrtletí minulého roku nejnižší od počátku roku 2022. V průměru za třetí čtvrtletí vzrostly náklady domácností o 8,0 %, což bylo o 9,6 p. b. méně než ve stejném období předchozího roku a o 3,1 p. b. méně než ve druhém čtvrtletí 2023. Zpomalení se týkalo téměř celého spotřebního koše. U oddílu „doprava“ (i přes mezičtvrtletní nárůst cen) byly náklady nadále meziročně nižší (o 2,4 %).

Vývoj meziročního indexu spotřebitelských cen v jednotlivých čtvrtletích



Zdroj: Zpracováno z údajů ČSÚ

Tržní ceny vzrostly ve třetím čtvrtletí meziročně o 5,7 % (ve druhém čtvrtletí o 8,4 %) a i u regulovaných došlo ke zpomalení růstu na 19,9 % (z 25,2 % ve druhém čtvrtletí).

V průměru za 1. až 3. čtvrtletí 2023 vzrostly ceny meziročně o 11,7 % (o 3,2 p. b. méně než ve stejném období roku 2022). Hlavními proinflačními faktory byly rostoucí ceny bydlení, potravin a nealkoholických nápojů, stravování a ubytování a odívání a obuvi.

Odlišný byl meziroční vývoj nákladů sledovaných skupin domácností – vyšší dynamika byla zaznamenána u domácností důchodců.

V 1. až 3. čtvrtletí 2023 rostly životní náklady domácností důchodců ve srovnání s domácnostmi celkem o 3,3 p. b. rychleji (tzn. meziroční index dosáhl 115,0 %). Hlavním proinflačním faktorem byly stejně jako u domácností celkem rostoucí náklady v oddíle „bydlení“ – u domácností důchodců činil tento meziroční index za první tři čtvrtletí minulého roku 126,9 % (o 10,5 p. b. více než domácnosti celkem), ale vliv měla i odlišná struktura spotřebního koše (u domácností důchodců nejsou sledovány náklady na imputované nájemné za bydlení). Dalším oddílem, kde domácnostem důchodců náklady rostly výrazněji, byla „doprava“ (o 1,8 p. b. více). Hlavním vlivem bylo snížení slev na jízdné z dubna 2022, což meziročně ještě výrazně ovlivnilo první čtvrtletí 2023.

Nejvýznamnější rozdíly mezi skupinami domácností průměr 1. – 3. čtvrtletí 2023 / 1. – 3. čtvrtletí 2022 (v %)

Klasifikace ve spotřebním koši domácností	Domácnosti celkem	Domácnosti důchodců	Rozdíl (v p. b.)
Spotřebitelské ceny celkem	111,7	115,0	+3,3
Bydlení, voda, energie, paliva	116,4	126,9	+10,5
imputované nájemné za bydlení ¹⁾	103,7	*	*
Doprava	99,2	101,0	+1,8
provoz osobních dopravních prostředků	95,1	97,2	+2,1
dopravní služby	113,4	120,9	+7,5
Ostatní zboží a služby	110,8	115,5	+4,7

¹⁾ Index imputovaného nájemného za bydlení (náklady vlastnického bydlení) není ve spotřebním koši domácností důchodců sledován, což způsobilo zaznamenaný vysoký rozdíl u celkového indexu za bydlení, vodu, energii, paliva

Zdroj: Zpracováno z údajů ČSÚ

V tabulkové příloze jsou obsaženy údaje o vývoji indexů spotřebitelských cen v jednotlivých měsících roku 2023 (tabulka 19), podrobné indexy o sledovaných skupinách domácností (tabulka 20) a údaje o HICP všech členských států EU (tabulka 21).

3. PENĚŽNÍ VÝDAJE, ÚVĚRY A ÚSPORY DOMÁCNOSTÍ

3.1 Peněžní výdaje

Ze statistiky národních účtů ČSÚ vyplývá, že výdaje na konečnou spotřebu domácností měly v 1. – 3. čtvrtletí 2023 k vývoji národního hospodářství záporný příspěvek, čemuž přispěla i nižší dynamika úvěrování a vyšší míra úspor.

Celkem 2 444,6 mld. Kč vynaložil sektor domácností na výdaje spojené s individuální spotřebou (o 5,1 % více než o rok dříve); domácnosti tak nakoupily zboží a služeb nominálně o 119,3 mld. Kč více, reálně – po zohlednění vysoké cenové inflace – to bylo o cca 137 mld. Kč (o 5,9 %) méně než před rokem.

Výdaje sektoru domácností podle statistiky národních účtů

Ukazatel	mld. Kč		Meziroční index v %	
	1. – 3. čtvrtletí 2022	1. – 3. čtvrtletí 2023	nominální	reálný ¹⁾
Běžné výdaje celkem	1 548,4	1 652,8	106,7	95,5
z toho: Důchody z vlastnictví	34,9	55,4	158,7	142,1
Běžné daně z důchodu	212,0	215,7	101,7	91,0
Příspěvky na zdr. a soc. pojištění	868,3	954,8	110,0	98,5
Ostatní běžné transfery výdajové	433,2	426,9	98,6	88,3
Disponibilní důchod	2 743,2	2 942,2	107,3	96,1
z toho: Výdaje na individuální spotřebu	2 325,3	2 444,6	105,1	94,1
Hrubé úspory	438,0	501,2	114,4	102,4
Míra úspor (v %)	15,85	17,03	*	*

¹⁾ Při použití indexu spotřebitelských cen 111,7 %

Poznámka: Indexy jsou propočteny z nezaokrouhlených údajů; podrobnější informace o ukazatelích jsou uvedeny v příloze (tabulka 1).

Zdroj: Zpracováno z předběžných údajů ČSÚ

Na základě údajů ČSÚ ze čtvrtletních sektorových účtů klesla ve 3. čtvrtletí 2023 reálná spotřeba domácností a meziročně se proti stejnému období roku 2022 snížila o 5,2 %.

Míra investic domácností (jako podíl k hrubému disponibilnímu důchodu) činila 7,4 %, což bylo o 0,4 p. b. méně než ve 3. čtvrtletí 2022.

3.2 Peněžní úvěry

Zrychlující dynamika růstu zadlužení domácností, kterou bylo možné sledovat v předchozích letech, od konce roku 2022 výrazně zpomalila.

Podle údajů ČNB činil k 30. 9. 2023 úhrnný objem bankovních půjček domácností evidovaných u peněžních ústavů 2 225,1 mld. Kč, což bylo o 100,9 mld. Kč více než ke stejnému dni předcházejícího roku. Svým celkovým objemem nadále výrazně převažovaly půjčky na bydlení, ale tempo jejich růstu bylo výrazně nižší než u spotřebních úvěrů. Podobná snížená dynamika růstu byla naposledy zaznamenána před rokem 2015.

Meziroční index celkových úvěrů domácností v jednotlivých čtvrtletích



Zdroj: Zpracováno z údajů ČNB ARAD

Rozhodující část meziročního vzestupu celkového objemu bankovních peněžních půjček představovaly, stejně jako v předcházejících letech, hypoteční a jiné úvěry na bydlení (1 728,7 mld. Kč), přičemž samotný objem hypotečních úvěrů se oproti stejnému období předcházejícího roku zvýšil o 50,6 mld. Kč (na 1 630,1 mld. Kč). Podíl úvěrů na bydlení na celkovém objemu úvěrů domácnostem roste již od začátku sledování tohoto ukazatele a ke konci třetího čtvrtletí činil 77,7 %.

Na konci 3. čtvrtletí 2023 meziročně mírně vzrostl objem tzv. nevýkonných úvěrů (nesplaceny tři po sobě jdoucí splátky úvěru, či došlo k zesplatnění) v oblasti půjček na bydlení, který představoval ke konci června 12,8 mld. Kč (o 1,1 mld. Kč meziročně více). Rovněž celkový objem nevýkonných úvěrů byl meziročně vyšší (o 2,1 mld. Kč) a dosáhl úrovně 28,7 mld. Kč, což činilo 1,3 % z celkového objemu bankovních půjček českých domácností.

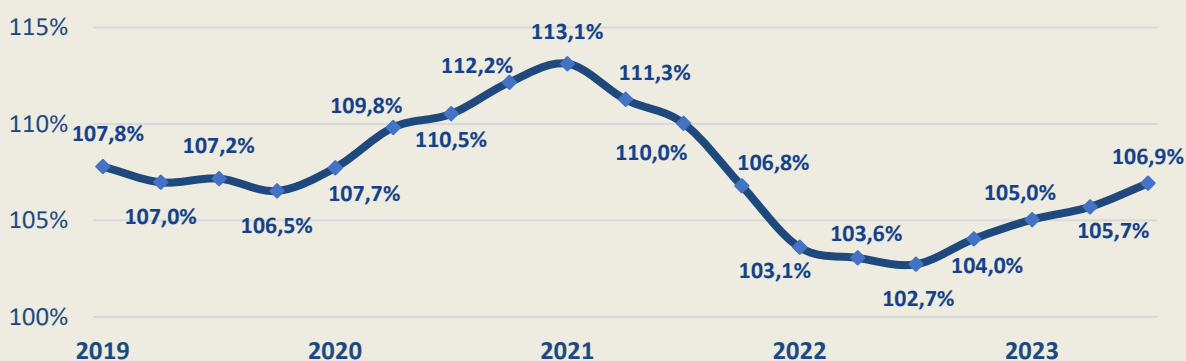
3.3 Úspory

Tvorba úspor domácností, která v roce 2022 výrazně zpomalila, v minulém roce opět posílila a postupně se dostala na úroveň běžné před rokem 2020, tzn. před začátkem pandemie Covid-19. Nadále převažuje růst termínových vkladů.

Pokles reálných příjmů a vyšší úroveň úrokových sazeb se projevily na celkových bankovních úsporách domácností. Ovlivněna byla míra úspor (viz kapitolu 3.1), ale i samotná struktura úspor. Relace celkového objemu bankovních půjček domácností k celkovému objemu bankovních vkladů domácností meziročně poklesla a činila 62,2 % (úvěry/úspory). Tato relace se výrazně zvyšovala před rokem 2009 a po roce 2010 se pohybovala přibližně kolem úrovně 64 %.

České domácnosti i přes zhoršenou ekonomickou situaci dokázaly vytvářet nové úspory a jejich (korunové a cizoměnové) vklady se podle dostupných údajů ČNB k 30. 9. 2023 meziročně zvýšily o 231,6 mld. Kč na 3 577,8 mld. Kč (o rok dříve růst dosáhl pouze 88,6 mld. Kč).

Meziroční index celkových vkladů domácností v jednotlivých čtvrtletích



Zdroj: Zpracováno z údajů ČNB ARAD

Domácnosti dávaly v souvislosti s růstem úročení vkladů a vysokou inflací přednost tvorbě úspor v jejich termínové formě (vklady se splatností nebo výpovědní lhůtou), přesto netermínované vklady (např. běžné účty) nadále tvořily 73,3 % celkových vkladů (meziroční pokles o 2,6 p. b.).

Termínové vklady zvýšily k 30. 9. 2023 meziročně svůj objem o 150,1 mld. Kč a netermínované vklady zaznamenaly ve stejném období růst o 81,5 mld. Kč.